

Sygn. akt III AUa 36/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 15 marca 2018 r.

Sąd Apelacyjny w Szczecinie - Wydział III Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Romana Mrotek
Sędziowie:	SSA Anna Polak SSO del. Gabriela Horodnicka - Stelmaszczuk (spr.)
Protokolant:	St. sekr. sąd. Edyta Rakowska

po rozpoznaniu w dniu 15 marca 2018 r. w Szczecinie

sprawy Z. K. (1)

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w K.

o emeryturę pomostową

na skutek apelacji ubezpieczonego

od wyroku Sądu Okręgowego w Koszalinie IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 5 grudnia 2016 r. sygn. akt IV U 792/16

1. zmienia zaskarżony wyrok oraz poprzedzającą go decyzję i przyznaje ubezpieczonemu Z. K. (1) prawo do emerytury pomostowej od dnia 1 czerwca 2016r.,

2. zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w K. na rzecz ubezpieczonego kwotę 600 zł (sześćset złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego za obie instancje.

SSA Anna Polak SSA Romana Mrotek SSO del. Gabriela Horodnicka –

Stelmaszczuk

Sygn. akt III AUa 36/17

UZASADNIENIE

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w K. decyzją z dnia 22 czerwca 2016r. odmówił ubezpieczonemu Z. K. (1) prawa do emerytury pomostowej. W uzasadnieniu wskazał, że ubezpieczony przed dniem 1 stycznia 1999 r. nie wykonywał prac w warunkach szczególnym lub w szczególnym charakterze w rozumieniu ustawy o emeryturach pomostowych lub w rozumieniu ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz nie

udowodnił wymaganego 15-letniego okresu pracy w warunkach szczególnych. Organ rentowy do stażu pracy w warunkach szczególnych zaliczył okres zatrudnienia ubezpieczonego od 1 października 2002 r. do 31 października 2014 r.- 11 lat 8 miesięcy 29 dni. Organ rentowy do stażu pracy w warunkach szczególnych nie uwzględnił okresu zatrudnienia ubezpieczonego od 15 czerwca 1986 r. do 30 września 1992 r., gdyż za ten okres ubezpieczony nie przedłożył świadectwa pracy potwierdzającego wykonywanie pracy w warunkach szczególnych oraz okresu od 1 czerwca 1999 r. do 30 września 2002 r., gdyż pracodawca zatrudniający ubezpieczonego wystawił świadectwo pracy, w którym nie określono charakteru wykonywania pracy przez ubezpieczonego w odniesieniu do konkretnej pozycji z wykazu stanowiącego załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub charakterze, a jego stanowisko pracy nie zostało określone zgodnie z zarządzeniem resortowym Ministra, pod którego podlegał zakład pracy zatrudniający ubezpieczonego.

Ubezpieczony nie zgodził się z przedmiotową decyzją organu rentowego. Wniósł o jej zmianę poprzez ustalenie prawa do emerytury pomostowej. Podniósł, że w okresie zatrudnienia w (...) w B. od 15 czerwca 1986 r. do 30 września 1992 r. stale i w pełnym wymiarze czasu wykonywał pracę w warunkach szczególnych przy nadzorze i organizacji pracy skazanych zakładu karnego, zatrudnionych przy uprawie roślin i obsłudze zwierząt w obiektach gospodarczych. Natomiast w okresie zatrudnienia od 1 czerwca 1999 r. do 30 czerwca 2002 r. na stanowiskach (...) w (...) stale i w pełnym wymiarze czasu wykonywał pracę w warunkach szczególnych - prace w chłodniach składowych i przyzakładowych o temperaturze powietrza poniżej 0 stopni Celsjusza, wymienioną w wykazie A stanowiącym załącznik do w/w rozporządzenia.

Organ rentowy w odpowiedzi na odwołanie wniósł o jego oddalenie oraz zasądzenie od ubezpieczonego na rzecz organu rentowego kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych prawem. Wskazał, że czynności pracownicze, jakie wykonywał ubezpieczony w (...) w B. nie są pracami wykonywanymi w warunkach szczególnych, wymienionymi w wykazie stanowiącym załącznik do w/w rozporządzenia Rady Ministrów. Ubezpieczony w tym zakładzie zajmował kierownicze stanowisko, w ramach, którego wykonywane są także i organizacyjno-kadrowe i brak jest podstaw do uznania, że ubezpieczony w pełnym wymiarze czasu pracy zajmował się kontrolą bądź dozorem. Z kolei okres w (...) od 1 czerwca 2000 r. do 30 września 2002 r. nie został uwzględniony ze względu na okoliczność nieudowodnienia przez ubezpieczonego, że w tym zakładzie pracy zajmował się stale i w pełnym wymiarze wykonywaniem czynności związane z dozorem i kontrolą, które były uznawane za prace w szczególnych warunkach na podstawie rozporządzenia Rady Ministrów.

Wyrokiem z dnia 5 grudnia 2016 r. Sąd Okręgowy w Koszalinie IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych oddalił odwołanie.

Sąd Okręgowy oparł swoje rozstrzygnięcie na następujących ustaleniach faktycznych i rozważaniach prawnych:

Z. K. (1) urodził się (...)

Od 15 czerwca 1986 r. do 30 września 1992 r. był zatrudniony w (...) w B. na stanowisku Kierownika (...) w T.. W okresie zatrudnienia współpracował z I. T. i G. P., zaś J. D. był kierownikiem zakładu pracy sąsiadującego z zakładem pracy ubezpieczonego. Do obowiązków pracowniczych ubezpieczonego należało zajmowanie się pracami administracyjnymi, socjalnymi i zarządzanie procesem produkcji rolnej. Kierowanie zakładem pracy polegało na nadzorze, rozdzielaniu obowiązków podległym pracownikom. (...) był jednostką należącą do Kombinatoru w B.. W gospodarstwie rolnym pracowały zarówno osoby skazane jak i cywile, skazanych było jednak więcej. Więźniowie zorganizowani byli w brygady, których prace kontrolowali brygadziści, będący pracownikami cywilnymi. Pracę brygadzystów nadzorował kierownik zakładu. Skazanych pilnowali także strażnicy, ale w zakładzie pracy funkcjonowały także grupy pozostające poza dozorem strażników. Ubezpieczony nie dysponuje świadectwem pracy potwierdzającym wykonywanie pracy w warunkach szczególnych.

Od 1 czerwca 1999 r. do 30 września 2002 r. Z. K. (1) był zatrudniony na stanowisku najpierw mistrza, a później kierownika (...) w (...) w K.. Stosunek pracy został rozwiązany na skutek przejęcia zakładu pracy na innego pracodawcę.

Za okres ten przedłożył świadectwo wykonywania pracy w warunkach szczególnych, w którym wskazano, że w tym okresie wykonywał prace w szczególnych warunkach-prace w chłodniach składowych i przyzakładowych i pomieszczeniach o temperaturze powietrza poniżej 0 stopni Celsjusza-wymienione w załączniku (...) poz.35 do ustawy o emeryturach pomostowych i wymienioną w Wykazie A dziale X poz. 7 załącznika do w/w rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983 r.

Z dniem 1 października 2002 r. został przejęty, jako pracownik przez nowego pracodawcę - Firmę Handlową (...) z siedzibą w D.. W tym zakładzie pracy był zatrudniony na stanowisku kierownika (...) od 1 października 2002r. do 31 października 2014 r. Za ten okres pracodawca wystawił ubezpieczonemu świadectwo pracy, w którym wskazał, że ubezpieczony w tym okresie wykonywał prace w szczególnych warunkach - prace w chłodniach składowych i przyzakładowych i pomieszczeniach o temperaturze powietrza poniżej 0 stopni Celsjusza-wymienione w załączniku (...) poz.35 do ustawy o emeryturach pomostowych i wymienioną w Wykazie A dziale X poz. 7 załącznika do w/w rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983r.

Od 1 listopada 2014 r. do 31 maja 2016 r. był zatrudniony na stanowisku kierownika usług w (...) w D..

W dniu 2 czerwca 2016r złożył wniosek o emeryturę pomostową. Organ rentowy uznał jako udowodnione następujące okresy:

- nieskładkowe- 7 miesięcy 13 dni;
- składkowe-38 lat 11 miesięcy 14 dni;
- staż sumaryczny-39 lat 6 miesięcy 27 dni;
- staż pracy w warunkach szczególnych 11 lat 8 miesięcy 29 dni.

Organ rentowy do stażu pracy w warunkach szczególnych w rozumieniu ustawy o emeryturach pomostowych uwzględnił okres zatrudnienia w Firmę Handlową (...) z siedzibą w D..

Zakład Ubezpieczeń Społecznych decyzją z 22 czerwca 2016 r. odmówił Z. K. (1) prawa do emerytury pomostowej.

Na dzień wydania zaskarżonej decyzji ubezpieczony nie pozostawał w zatrudnieniu; stosunek pracy został rozwiązany w dniu 31 maja 2016 r. Ubezpieczony ukończył 60 lat, udokumentował ponad 25 lat okresów składkowych i nieskładkowych (łącznie 39 lat, 6 miesiące i 27 dni) oraz nastąpiło z nim rozwiązanie stosunku pracy

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Okręgowy uznał odwołanie za bezzasadne.

Sąd Okręgowy na wstępie przypomniał, że przesłanki warunkujące prawo do uzyskania emerytury pomostowej reguluje ustawa z dnia 19 grudnia 2008 roku o emeryturach pomostowych (Dz. U. z 2015 r. poz. 965 ze zm., zwana dalej ustawą o emeryturach pomostowych). Sąd Okręgowy wskazał, że zgodnie z art. 4 tej ustawy prawo do emerytury pomostowej, z uwzględnieniem art. 5-12, przysługuje pracownikowi, który spełnia łącznie następujące warunki:

- 1)urodził się po dniu 31 grudnia 1948 r.;
- 2)ma okres pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze wynoszący co najmniej 15 lat;
- 3)osiągnął wiek wynoszący co najmniej 55 lat dla kobiet i co najmniej 60 lat dla mężczyzn;
- 4)ma okres składkowy i nieskładkowy, ustalony na zasadach określonych w art. 5-9 i art. 11 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, wynoszący co najmniej 20 lat dla kobiet i co najmniej 25 lat dla mężczyzn;
- 5)przed dniem 1 stycznia 1999 r. wykonywał prace w szczególnych warunkach lub prace w szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy lub art. 32 i art. 33 ustawy o emeryturach i rentach z FUS;

6) po dniu 31 grudnia 2008 r. wykonywał pracę w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3;

7) nastąpiło z nim rozwiązanie stosunku pracy.

Sąd pierwszej instancji zwrócił przy tym uwagę, że wymagany przez art. 4 pkt 6 w/w ustawy okres wykonywania po dniu 31 grudnia 2008 r. pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 tej ustawy może zostać pominięty, jeśli ubezpieczony jednocześnie spełni warunki wynikające z art. 49 w/w ustawy. Sąd Okręgowy wskazał, że zgodnie z art. 49 ustawy prawo do emerytury pomostowej przysługuje również osobie, która:

1) po dniu 31 grudnia 2008 roku nie wykonywała pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3;

2) spełnia warunki określone w art. 4 pkt 1-5 i 7 i art. 5-12;

3) w dniu wejścia w życie ustawy (tj. w dniu 1 stycznia 2009 r.), miała wymagany w przepisach, o których mowa w pkt 2, okres pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3.

Sąd Okręgowy wskazał przy tym, że aby zadośćuczynić wskazanym przepisom ubezpieczony musiałby po dniu 31 grudnia 2008 r. wykonywać prace w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 w/w ustawy albo na dzień 1 stycznia 2009 r. legitymować się 15-letnim okresem pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy tj. prac, które szczegółowo wymienia załącznik nr 1 i 2 do w/w ustawy.

Mając na uwadze powyższe Sąd Okręgowy zauważył, że na gruncie przedmiotowej sprawy organ rentowy przyjął, że ubezpieczony po dniu 1 stycznia 2009 r. wykonywał pracę w warunkach szczególnych - prace w chłodniach składowych i przykładowych i pomieszczeniach o temperaturze powietrza poniżej o stopni Celsjusza-wymienione w załączniku (...) poz. 35 do ustawy o emeryturach pomostowych w okresie zatrudnienia w Firmie Handlową (...) z siedzibą w D.. Organ rentowy do stażu pracy ubezpieczonego w warunkach szczególnych uwzględnił bowiem okres zatrudnienia na stanowisku kierownika (...) od 1 października 2002 r. do 31 października 2014 r (11 lat 8 miesięcy 29 dni.).

Sąd Okręgowy uznał, że pozytywne bądź negatywne ustalenie charakteru pracy w Firmie Handlową (...) z siedzibą w D. oraz w firmie Chłodnia (...) nie wpłynęło przesądzająco o uprawnieniu ubezpieczonego do emerytury pomostowej, bowiem ten okres liczony łącznie nie przekracza wymaganych 15 lat stażu pracy w warunkach szczególnych w rozumieniu art. 4 pkt 2 i 49 ustawy o emeryturach pomostowych.

Zdaniem Sądu pierwszej instancji istotną kwestią pozostawało rozważenie czy praca ubezpieczonego w charakterze kierownika (...) w T. wypełnia znamiona pracy w warunkach szczególnych w rozumieniu ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w związku z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 roku Nr. 8 poz. 43 z późn. zm.). Wykaz A Dział XIV (prace różne) poz. 22 stanowiący załącznik do przywołanego rozporządzenia Rady Ministrów stanowi, że do prac wykonywanych w warunkach szczególnych zaliczane były prace polegające na nadzorze nad pracami wykonywanymi w przywieziennych zakładach pracy przez skazanych, tymczasowo aresztowanych i umieszczonych w ośrodkach przystosowania społecznego. Zatem warunkiem koniecznym do jego zastosowania w niniejszej sprawie jest wykazanie, że Z. K. (1) sprawował bezpośredni nadzór nad pracującymi w kierowanym przez niego zakładzie rolnym więźniami. Sąd meriti zwrócił przy tym uwagę, że kwestia nadzoru na skazanymi nie była zbyt szeroko omówiona w judykaturze, jednocześnie w ocenie tego Sądu przyjąć należy, że chodzi o taki sam typ kontroli, która została wymieniona w pozycji 24 działu IV przywołanego rozporządzenia. Zgodnie bowiem z Polskim Słownikiem Synonimów nadzór i dozór, to synonimy czyli wyrazy równoznaczne. W tej kwestii natomiast orzecznictwo jest już rozległe i jednoznaczne w swojej wymowie. W tym zakresie Sąd Okręgowy przywołał m.in. wyrok SN z dnia 23 maja 2012 roku, sygn. akt UK 442/11, LEX nr 1219565, w którym SN wskazał, że „... z prawa do wcześniejszej emerytury ze względu na warunki pracy mogą skorzystać

także osoby sprawujące bezpośredni nadzór nad pracownikami...". Podobne stanowisko zajmują Sady Apelacyjne uznając, że dozór musi być wykonywany stale przez osobę nadzorującą, czyli nie może mieć charakteru okazjonalnego (peryferyjnego) i powinien być sprawowany w pełnym wymiarze czasu pracy, jaki obowiązuje osobę nadzorującą na zajmowanym przez nią stanowisku (tak Sąd Apelacyjny we Wrocławiu w sprawie III AUa 1649/11, wyrok z dnia 22-02-2012, Sąd Apelacyjny w Gdańsku w wyroku z dnia 9.10.2014, sygn. akt III AUa 3/14, Sąd Apelacyjny w Rzeszowie w wyroku z dnia 6 maja 2015 roku, sprawa III AUa 26/15).

Mając na uwadze powyższe Sąd pierwszej instancji uznał, że Z. K. (1) nie sprawował bezpośredniego nadzoru nad skazanymi, bo nie mógł tego czynić. W tym zakresie Sąd meriti wskazał, że z zeznań świadków wynika, że podstawowym zadaniem jako kierownika było administrowanie całym zakładem. Musiał zatem wykonywać wszelkie czynności związane z profilem działalności swojego zakładu - gospodarcze, administracyjne, pracownicze, socjalne. Nie mógł więc skupiać się tylko i wyłącznie na nadzorze jednej grupy pracowników - skazanych. Tym bardziej, że więźniowie byli zorganizowani w brygady, na czele których stali pracownicy cywilni - brygadziści i to właśnie oni sprawowali bezpośredni nadzór. Dodatkowo skazanymi zajmowali się strażnicy, których rolą był również nadzór pojmowany jako pilnowanie przed samowolnym opuszczeniem miejsca pracy. Zdaniem Sadu Okręgowego nadzór nie może być utożsamiany z przypadkowym kontaktem ze skazanymi wynikającym jedynie z wykonywania pracy w tym samym zakładzie.

Dalej Sąd Okręgowy wyjaśnił, że takiej oceny nie przekreśla fakt, że sporadycznie ubezpieczony odbierał więźniów z zakładu karnego. Sąd pierwszej instancji zauważył w tym zakresie, że zgodnie z § 2 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy. Zatem praca nadzorcza zaliczana do prac wykonywanych w warunkach szczególnych w rozumieniu rozporządzenia nie może mieć charakteru okazjonalnego i sporadycznego; nie może być świadczona niejako przy okazji wykonywania podstawowych obowiązków zawodowych. W ocenie Sądu meriti, podstawowym obowiązkiem Z. K. (2) było kierowanie całym zakładem rolnym.

Nie uszło przy tym uwadze Sadu Okręgowego, że inni pracownicy (...) w T. zostali uznani za pracujących w warunkach szczególnych. W ocenie tego Sądu w chwili wejścia w życie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych utraciły moc wszelkie przepisy branżowe określające stanowiska pracy wykonywane w warunkach szczególnych wydane na delegacji wynikającej z § 1 ust. Rozporządzenia (właściwi ministrowie, kierownicy urzędów centralnych oraz centralne związki spółdzielcze w porozumieniu z Ministrem Pracy, Płac i Spraw Socjalnych ustalają w podległych i nadzorowanych zakładach pracy stanowiska pracy, na których są wykonywane prace w szczególnych warunkach, wymienione w wykazach A i B).

Przedstawiony wywód, przeprowadzony na podstawie bezspornych ustaleń implikuje zdaniem Sądu Okręgowego, że ubezpieczony będąc kierownikiem (...) w T. nie pracował w warunkach szczególnych w rozumieniu obowiązujących przepisów i w konsekwencji nie spełnił przesłanki do nabycia emerytury pomostowej z art. 4 tej ustawy.

Nie budziło również wątpliwości tego Sądu, że zebrany materiał dowodowy nie dawał podstaw do ustalenia, iż ubezpieczony spełnił przesłanki do emerytury pomostowej z art. 49 powołanej wyżej ustawy. Pomijając już, że nie wykazał, iż pracował w warunkach szczególnych przez okres co najmniej 15 lat, co jest warunkiem sine qua non żądanego uprawnienia, to nie wykazał także, że we wskazanych okresach (których zaliczenia się domaga) wykonywał pracę wymienioną w załącznikach do ustawy pomostowej. Sąd Okręgowy podkreślił w tym miejscu, że regulacja wynikająca z art. 49 ustawy jest regulacją szczególną w stosunku do tej, jaka wynika z art. 4. Odstępstwo od zasady wynikającej z art. 4 pkt 6 ustawy (tzn. obowiązku wykonywania pracy w szczególnych warunkach po dniu 31 grudnia 2008 r.) zawężone jest wyłącznie do tych ubezpieczonych, którzy na dzień 1 stycznia 2009 r. legitymują się okresem 15 lat pracy w warunkach szczególnych ale wyłącznie w rozumieniu ustawy o emeryturach pomostowych. Nie wystarczy zatem wykazanie się na ten dzień wymagany okres pracy w warunkach szczególnych w rozumieniu art. 32 i 33 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, albowiem konieczne

jest także aby praca ta była pracą w warunkach szczególnych w rozumieniu ustawy o emeryturach pomostowych (art. 49 pkt 3 tej ustawy). Sąd Okręgowy wskazał, że w całości podziela rozważania prawne poczynione w uzasadnieniu wyroku Sądu Najwyższego z dnia 13 marca 2012 r. w sprawie II UK 164/11 (opubl. LEX nr 1171289), gdzie wskazano, że warunkiem skutecznego ubiegania się o emeryturę pomostową w świetle wykładni językowej art. 4 i 49 ustawy, jest legitymowanie się określonym stażem pracy w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze (w rozumieniu ustawy o emeryturach pomostowych) oraz kontynuowanie pracy w tych warunkach po wejściu w życie ustawy, a więc po 1 stycznia 2009 r. W przypadku kiedy osoba ubiegająca się o to świadczenie nie kontynuuje pracy w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze i legitymuje się w związku z tym jedynie stażem pracy "szczególnej" według poprzednio obowiązujących przepisów, może nabyć prawo do "nowego" świadczenia jedynie wówczas, gdy dotychczasowy staż pracy (okres prac) można kwalifikować jako prace w warunkach szczególnych w rozumieniu dziś obowiązujących przepisów (art. 3 ust. 1 ustawy). Innymi słowy - brak podstaw prawnych do ustalenia prawa emerytury pomostowej ubezpieczonemu, którego dotychczasowy okres pracy w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze, dziś nie może być tak kwalifikowany.

Sąd Okręgowy zwrócił zatem uwagę, że w rozpoznawanej sprawie ubezpieczony do stażu pracy w warunkach szczególnych, w rozumieniu ustawy o emeryturach pomostowych, domagał się uwzględnienia zatrudnienia na stanowisku kierownika (...) w T. od 15 czerwca 1986 r. do 30 września 1992 r. Ubezpieczony za ten okres zatrudnienia nie dysponował świadectwem wykonywania pracy w warunkach szczególnych. Jednakże powołani przez Sąd świadkowie w sposób spójny i logiczny wyjaśnili jaki charakter miały czynności pracownicze ubezpieczonego wykonywane w spornym okresie zatrudnienia. Jak wyżej wykazano, zdaniem Sądu meriti, praca ta nie może być zaliczona do prac wykonywanych w warunkach szczególnych nie tylko w rozumieniu rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. (Dz. U. z 1983 roku Nr. 8 poz. 43 z późn. zm.), ale tym bardziej w świetle ustawy o emeryturach pomostowych.

Sąd Okręgowy zaakcentował w tym miejscu, że wykaz prac określonych w art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych jest zamknięty i nie podlega uzupełnieniu w postępowaniu sądowym, co oznacza, że cech pracy "o szczególnym charakterze" lub "w szczególnych warunkach" nie mogą posiadać inne prace, choćby sposób ich wykonywania i ich jakość mogła obniżyć się z wiekiem (vide: wyrok Sądu Najwyższego z 13 marca 2012r., sygn. II UK 164/11, opubl. OSNP 2013/5-6/6).

W ocenie Sądu Okręgowego, przeprowadzone postępowanie dowodowe wykazało, że Z. K. (1) nie legitymuje się 15-letnim stażem pracy wykonywanej w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze na dzień 1 stycznia 2009 r. w rozumieniu art. 4 ustawy o emeryturach pomostowych. Nie spełnia również warunków do ustalenia prawa do emerytury pomostowej na podstawie art. 49 tejże ustawy. Mając na uwadze fakt, że tylko łączne wypełnienie przesłanek określonych w ustawie emerytalnej czyni roszczenie zasadnym; brak jednej z nich (15 lat pracy w warunkach szczególnych) musi skutkować stwierdzeniem braku uprawnienia.

Kierując się powyższymi ustaleniami Sąd Okręgowy na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. oddalił odwołanie ubezpieczonego.

Ubezpieczony wniósł apelację od powyższego wyroku zaskarżając go w całości. Zaskarżonemu wyrokowi zarzucił:

1. naruszenie przepisów prawa procesowego tj.

- art. 233 § 1 k.p.c. poprzez dokonanie błędnej oceny zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego tj. niezgodnej z doświadczeniem życiowym i zasadami logiki, w postaci zeznań świadków I. T., J. D., G. P., co miało wpływ na treść wyroku poprzez uznanie, że praca wykonywana przez ubezpieczonego w (...) B. nie stanowi pracy wykonywanej w pełnym wymiarze w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, w przypadku gdy świadkowie potwierdzili, iż ubezpieczony wykonywał pracę bezpośrednio przy nadzorze skazanych,

- art. 227 k.p.c. w zw. z art. 299 k.p.c. przez nieprzeprowadzenie dowodu z przesłuchania ubezpieczonego w charakterze strony mimo iż wnioski o jego przesłuchanie formalnie zostały złożone a Sąd go nie rozpatrzył.

2. naruszenie przepisów prawa materialnego tj. art. 4 ustawy o emeryturach pomostowych w zw. z wykazem A Dział XIV poz. 22 stanowiącego załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983 oraz w zw. z zarządzeniem Ministra Sprawiedliwości z dnia 20 października 1983 roku w sprawie prac wykonywanych w szczególnych warunkach w zakładach pracy resortu sprawiedliwości (Dz.Urz. M.S. Nr 6, poz. 36)- dział XIV poz 22 pkt 22. poprzez jego niezastosowanie i nieprzyznanie ubezpieczonemu prawa do emerytury w przypadku gdy ubezpieczony spełnia określone w w/w przepisie warunki.

Mając na uwadze powyższe pełnomocnik ubezpieczonego wniósł o zmianę skarżonego orzeczenia w poprzez przyznanie ubezpieczonemu prawa do emerytury pomostowej, zasądzenie od organu kosztów procesu w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych za I i II instancję, przeprowadzenie dowodu z przesłuchania ubezpieczonego na okoliczność charakteru jego pracy i wykonywania pracy w szczególnych warunkach.

W uzasadnieniu apelacji ubezpieczony wskazał, że nie zgadza się z rozstrzygnięciem sądu pierwszej instancji w zakresie w jakim sąd ten uznał, że praca ze skazanymi w (...) w B. od 15 czerwca 1986 r. do 30 września 1992 r. przy nadzorze i organizacji pracy skazanych z zakładu karnego na stanowisku kierownika zakładu, nie stanowiła pracy w warunkach szczególnych.

Apelujący zwrócił uwagę, że kontynuował pracę w szczególnych warunkach po 1 stycznia 2009 r., co zostało uwzględnione zarówno przez organ jak i przez Sąd, a tym samym nie ma w stosunku do ubezpieczonego podstaw do rozważania czy chodzi o pracę w szczególnych warunkach czy w szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust 1 i 3 ustawy. Wystarczające jest wykazanie przez ubezpieczonego, że w spornym okresie wykonywał pracę w warunkach szczególnych w rozumieniu dotychczasowych przepisów. Zdaniem ubezpieczonego w spornym okresie wykonywał on prace wymienioną w wykazie A Dział XIV poz. 22 stanowiącym załącznik do rozporządzenia RM z 7 lutego 1983 r. - prace polegające na nadzorze nad pracami wykonywanymi w przywieziennych zakładach pracy przez skazanych, tymczasowo aresztowanych i umieszczonych w ośrodkach przystosowania społecznego.

Apelujący zauważył przy tym, że spór w tym zakresie w istocie sprowadzał się do ustalenia, czy praca kierownika zakładu (takie stanowisko zajmował ubezpieczony) może być rozumiana jako nadzór. Sąd pierwszej instancji uznał bowiem, że praca na tym stanowisku nie można utożsamiać z nadzorem, o którym mowa w rozporządzeniu. Apelujący zwrócił zatem uwagę, że dokonując oceny stanowiska ubezpieczonego w kontekście jego nadzoru nad skazanymi Sąd meriti pominął zarządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 20 października 1983 roku w sprawie prac wykonywanych w szczególnych warunkach w zakładach pracy resortu sprawiedliwości (Dz.Urz. M.S. Nr 6, poz. 36). Z przedmiotowego zarządzenia jednoznacznie wynika, iż zatrudnienie na stanowisku kierownika zakładu jest równoznaczne z zatrudnieniem przy nadzorze skazanych (dział XIV poz. 22 pkt 22). Na powyższe zwrócił uwagę Sąd Apelacyjny w Łodzi w wyroku z dnia 20 marca 2013 Sygn. akt: III AUa 1093/12 wyjaśniając, iż „...wskazać też trzeba, że w zarządzeniu Ministra Sprawiedliwości z dnia 20 października 1983 roku w sprawie prac wykonywanych w szczególnych warunkach w zakładach pracy resortu sprawiedliwości (Dz.Urz. M.S. Nr 6, poz. 36) w załączniku A, zawierającym wykaz stanowisk pracy zaliczonych do prac w takich warunkach, wymienione są w dziale XIV pod poz. 22 stanowiska: kierownika zakładu (pkt 21), kierownika wydziału (pkt 22), kierownika oddziału (pkt 23) oraz w punkcie 26 inne stanowiska, jeżeli z zakresu obowiązków wynika, że z tytułu wykonywanej funkcji pracownik ma obowiązek codziennej pracy ze skazanymi, tymczasowo aresztowanymi i umieszczonymi w ośrodkach przystosowania społecznego. W okresie spornego zatrudnienia wnioskodawca zajmował wyżej wymienione stanowiska, natomiast w trakcie pracy na stanowisku samodzielnego mechanika oraz dyrektora zakładu sprawował bezpośredni nadzór nad pracami skazanych, o którym stanowi cytowany wyżej punkt 26”.

Dodatkowo. w ocenie ubezpieczonego. Sąd dokonał błędnej interpretacji pojęcia nadzór, albowiem nadzór jest to sprawowanie pełnej kontroli nad kimś lub czymś, a także możliwość władczego oddziaływania na dane, podległe nadzorowi i nadzorecy osoby, i przedmioty. Podmiot nadzorujący, czyli nadzorca jest odpowiedzialny nie tylko za

kwestie proceduralne, ale i także za wszelkie działania podmiotu nadzorowanego. Nadzór jest pojęciem znacznie szerszym od kontroli i zawiera także w sobie pojęcie odpowiedzialności. Nadzór jest pojęciem bardzo szerokim i zarówno w życiu prywatnym, jak i w innych dziedzinach życia i działalności ludzkiej występuje w bardzo różnych znaczeniach. Nadzór zawsze obejmuje kontrolę. Natomiast wykonywanie kontroli nie musi się łączyć z możliwością stosowania środków nadzorczych. M. W. i A. W. stwierdzają, że termin nadzór jest używany najczęściej dla określenia sytuacji, w której organ nadzorujący jest wyposażony w środki oddziaływania na postępowanie organów czy jednostek nadzorowanych. Uprawnienia nadzorcze oznaczają tyle co prawo do kontroli wraz z możliwością wiążącego wpływania na organy czy instytucje nadzorowane. Nadzór rysuje się jako kategoria pojemniejsza, w której mieszczą się wszystkie elementy składające się na kontrolę (obserwacja, ocena, diagnoza, sformułowanie Wniosków), a oprócz tego zawarte są możliwości wiążącego oddziaływania i władczej ingerencji w działalność określonego podmiotu w celu skorygowania tej działalności kierunku pożądanym przez sprawującego nadzór.

Podsumowując, w ocenie apelującego, uznać należy, iż kierownik zakładu, w którym znaczna część pracowników to skazani, nadzorował pracę skazanych albowiem to on rozliczał pracowników, organizował im pracę i bezpośrednio przebywał ze skazanymi. Dodatkowo posiadał środki przymusu przynależne pracodawcy. Jego kontakt ze skazanymi - wbrew twierdzeniom Sądu nie miał charakteru okazjonalnego co potwierdzili świadkowie ale miał charakter stały związany z funkcjonowaniem zakładu pracy.

Na zakończenie apelujący zwrócił uwagę, że Sąd Okręgowy z niewyjaśnionych przyczyn nie rozstrzygnął wniosku dowodowego związanego z przesłuchaniem strony. Sąd nie wyjaśnił w uzasadnieniu motywów swojego działania w tym dławczego uznał, iż między innymi dowód z przesłuchania stron jest nieistotny dla sprawy. Apelujący zwrócił zatem uwagę, że zgodnie z Wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 22 września 2016 r. V ACa 1009/15 „1. Granice swobodnej oceny dowodów wyznaczają w szczególności: obowiązek wyprowadzenia przez sąd z zebranego materiału dowodowego wniosków logicznie prawidłowych, ramy proceduralne (ocena dowodów musi respektować warunki określone przez prawo procesowe, w szczególności art. 227-234 k.p.c), wreszcie poziom świadomości prawnej sędziego oraz dominujące poglądy na sądowe stosowanie prawa. Swobodna ocena dowodów dokonywana jest przez pryzmat własnych przekonań sądu, jego wiedzy i posiadanego zasobu doświadczeń życiowych, uwzględnia wymagania prawa procesowego oraz reguły logicznego myślenia, według których sąd w sposób bezstronny, racjonalny i wszechstronny rozważa materiał dowodowy jako całość, dokonuje wyboru określonych środków dowodowych i - ważąc ich moc oraz wiarygodność - odnosi je do pozostałego materiału dowodowego”.

Sąd Apelacyjny ustalił i zważył, co następuje:

Przy uwzględnieniu wyników uzupełniającego postępowania dowodowego, apelacja ubezpieczonego zasługuje na uwzględnienie.

W sprawie bezsporne jest, iż wnioskodawca na dzień złożenia wniosku o emeryturę pomostową legitymował się wymaganym wiekiem emerytalnym, wykazał co najmniej 25 lat okresów składkowych i nieskładkowych oraz na dzień złożenia wniosku emerytalnego nie pozostawał w stosunku pracy. Istota sporu sprowadzała się do rozstrzygnięcia czy wnioskodawca spełnia pozostałe przesłanki warunkujące przyznanie mu prawa do emerytury pomostowej tj. czy ma okres pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze wynoszący co najmniej 15 lat. Ostatecznie przedmiotem sporu pozostawała w tym zakresie możliwość uwzględnienia w stażu pracy ubezpieczonego w warunkach szczególnych okresu zatrudnienia w (...) w B. od 15 czerwca 1986 r. do 30 września 1992 r.

Na wstępie wskazać należy, że postępowanie apelacyjne, jakkolwiek jest postępowaniem odwoławczym i kontrolnym, to jednakże zachowuje charakter postępowania rozpoznawczego. Oznacza to, że Sąd odwoławczy ma pełną swobodę jurysdykcyjną, ograniczoną jedynie granicami zaskarżenia. Merytoryczny charakter orzekania Sądu drugiej instancji polega na tym, że ma on obowiązek poczynić własne ustalenia i ocenić je samodzielnie z punktu widzenia prawa materialnego, a więc dokonać subsumcji. Z tego też względu Sąd ten może, a jeżeli je dostrzeże - powinien, naprawić wszystkie stwierdzone w postępowaniu apelacyjnym naruszenia prawa materialnego popełnione przez Sąd pierwszej

instancji i to niezależnie od tego, czy zostały one podniesione w apelacji, jeśli tylko mieszczą się w granicach zaskarżenia (vide: wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 kwietnia 2000 roku, III CKN 812/98, Lex nr 40504).

Sąd drugiej instancji orzeka nie tylko na podstawie materiału dowodowego zgromadzonego przez Sąd pierwszej instancji, ale także w postępowaniu apelacyjnym, dlatego też istnieje możliwość uzupełnienia postępowania dowodowego. Stąd też Sąd Apelacyjny uwzględniając zarzut ubezpieczonego w zakresie niewyjaśnienia wszystkich okoliczności sprawy przez Sąd Okręgowy, postanowił uzupełnić postępowanie dowodowe i dopuścił dowód z akt osobowych, z pisma Ministerstwa Sprawiedliwości z dnia 25.10.2017 r. wraz z załącznikami oraz pisma służby więziennej wraz z załącznikami z dnia 23.11.2017 r. na okoliczność charakteru pracy wykonywanej przez ubezpieczonego w spornym okresie, bowiem było to konieczne dla merytorycznego rozpoznania istoty sprawy. Wynik przeprowadzonego uzupełniającego postępowania dowodowego nie pozostawił żadnych wątpliwości, iż ubezpieczony w spornym okresie wykonywał pracę w warunkach szczególnych, a w konsekwencji, ze legitymuje się wymaganym stażem pracy w warunkach szczególnych uprawniającym go do uzyskania prawa do emerytury pomostowej.

Sąd Apelacyjny zwrócił przy tym uwagę, że w sprawie niespornym było, że po dniu 31 grudnia 2008 r. wykonywał pracę w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych, tym samym do jego sytuacji zastosowania znajdował art. 4 ustawy o emeryturach pomostowych.

Zgodnie z treścią art. 4 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych (Dz.U. Nr 237, poz. 1656 ze zm.) prawo do emerytury pomostowej, z uwzględnieniem art. 5-12, przysługuje pracownikowi, który spełnia łącznie następujące warunki:

- 1) urodził się po dniu 31 grudnia 1948 r.;
- 2) ma okres pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze wynoszący co najmniej 15 lat;
- 3) osiągnął wiek wynoszący co najmniej 55 lat dla kobiet i co najmniej 60 lat dla mężczyzn;
- 4) ma okres składkowy i nieskładkowy, ustalony na zasadach określonych w art. 5-9 i art. 11 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, wynoszący co najmniej 20 lat dla kobiet i co najmniej 25 lat dla mężczyzn;
- 5) przed dniem 1 stycznia 1999 r. wykonywał prace w szczególnych warunkach lub prace w szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy lub art. 32 i art. 33 ustawy o emeryturach i rentach z FUS;
- 6) po dniu 31 grudnia 2008 r. wykonywał pracę w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3;
- 7) nastąpiło z nim rozwiązanie stosunku pracy.

Tym samym, odnośnie spornego okresu zatrudnienia, jako że przypadał on przed dniem 1 stycznia 1999 r. wystarczyło aby ubezpieczony wykazał, że praca wówczas wykonywana była pracą w warunkach szczególnych w rozumieniu art. 32 i art. 33 ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Zgodnie z art. 32 ust. 2 ustawy o emeryturach i rentach z FUS za pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach uważa się pracowników zatrudnionych przy pracach o znacznej szkodliwości dla zdrowia lub o znacznym stopniu uciążliwości lub wymagających wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia. Rodzaje prac w szczególnych warunkach i w szczególnym charakterze zostały określone w wykazach A i B, których wykonywanie uprawnia do niższego wieku emerytalnego, stanowiących załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. 1983, nr 8, poz. 43 ze zm.) oraz wykazach stanowiskowych wydanych na podstawie § 1 ust. 2 i 3 tego rozporządzenia. W załączniku do powołanego rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 roku, tj. w wykazie A dziale XIV punkcie 22, do szczególnych warunków zaliczony został nadzór nad pracami wykonywanymi w przywieziennych zakładach pracy przez skazanych, tymczasowo aresztowanych oraz umieszczonych w ośrodkach przystosowania społecznego

Zdaniem Sądu Apelacyjnego zgromadzony w sprawie materiał dowodowy pozwala na stwierdzenie, że odwołujący w okresie zatrudnienia w od 15 czerwca 1986 r. do 30 września 1992 r. w (...) w B. na stanowisku kierownika (...) w T. stale i w pełnym wymiarze czasu pracy świadczył pracę w szczególnych warunkach, polegającą na nadzorze nad pracami wykonywanymi w przywieziennym zakładzie pracy przez skazanych tj. pracę wymienioną w dziale XIV poz. 22 wykazu A stanowiącego załącznik nr 1 do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r.

W oparciu o materiał dowodowy zgromadzony przed Sądem pierwszej instancji oraz w postępowaniu apelacyjnym, Sąd Apelacyjny ustalił bowiem, że w okresie od 15 czerwca 1986 r. do 30 września 1992 r. Z. K. (1) był zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy w (...) w B. na stanowisku Kierownika (...) w T.. (...) był jednostką należącą do Kombinat w B..

W gospodarstwie rolnym pracowały osoby skazane, osadzone w Zakładzie Karnym w S. jak i cywile (brygadziści i pracownicy administracji), skazanych było jednak więcej. Skazani zatrudnieni byli przy uprawach roślin w polu oraz przy obsłudze zwierząt w obiektach gospodarczych. Więźniowie zorganizowani byli w brygady, których prace kontrolowali brygadziści, będący pracownikami cywilnymi. Ubezpieczony jako kierownik zakładu sprawował nad nim całościowy nadzór. Zdarzało się również, że ubezpieczony osobiście nadzorował pracę skazanych osób przez cały dzień pracy. Zdarzało się również, że odbierał skazanych z Zakładu Karnego. Skazanych pilnowali także strażnicy, ale w zakładzie pracy funkcjonowały także grupy pozostające poza dozorem strażników.

Do obowiązków pracowniczych ubezpieczonego jako kierownika zakładu należała organizacja i nadzór nad pracą podległych pracowników. Do jego obowiązków należało również zajmowanie się pracami administracyjnymi, socjalnymi i zarządzanie procesem produkcji rolnej. Przez cały okres zatrudnienia ubezpieczony miał wypłacany dodatek specjalny za pracę ze skazanymi oraz dodatek za pracę niebezpieczną.

(...) w B. (...) w T. podlegało Ministerstwu Sprawiedliwości. To właśnie Minister Sprawiedliwości był organem założycielskim tego przedsiębiorstwa. Zarządzeniem nr (...) z dnia 5 lipca 1968 r. Minister Sprawiedliwości utworzył przedsiębiorstwo państwowe pod nazwą „(...) w O., w skład którego wchodził m.in. (...). Na mocy zarządzenia Ministra Sprawiedliwości nr (...) z dnia 30 sierpnia 1983 r. zmieniono zarządzenie w sprawie utworzenia przedsiębiorstwa państwowego pod nazwą „(...)” i utworzono przedsiębiorstwo państwowe pod nazwą „(...) w B.”. Zmiana ta została dokonana ze względu na zmianę siedziby dyrekcji przedsiębiorstwa, którą przeniesiono z O. do B.. Stan organizacyjny gospodarstwa i zakładów pozostał ten sam. W dniu 31 grudnia 1993 roku decyzją Podsekretarza Stanu w Ministerstwie Sprawiedliwości zarządzona została likwidacja przedsiębiorstwa, a jego mienie przekazane zostało do Zasobu Agencji Własności Rolnej Skarbu Państwa.

Przed wejściem w życie ustawy z dnia 28 sierpnia 1997 roku o zatrudnianiu osób pozbawionych wolności przedsiębiorstwa państwowe zatrudniające osoby pozbawione wolności nie posiadały formalnie statusu „przywieziennych zakładów pracy”, a jedynie były tak potocznie nazywane. Powyższe wynika z dokumentów zawartych w aktach osobowych wnioskodawcy, pisma Ministerstwa Sprawiedliwości z dnia 25.10.2017 r. wraz z załącznikami oraz pisma służby więziennej wraz z załącznikami z dnia 23.11.2017 r., jak również z zeznań świadków. Wnioski wypływające ze wskazanych dokumentów, jak i osobowych źródeł dowodowych są zgodne i wzajemnie się uzupełniają. Wynika z nich w ocenie Sądu Apelacyjnego jednoznacznie, że w spornym okresie ubezpieczony jako kierownik nadzorował pracę skazanych w przywieziennym zakładzie pracy.

Nie przeczy temu fakt, że w zakresie swych obowiązków ubezpieczony wykonywał również prace związane z dokumentowaniem prac. W zakresie oceny, czy określona kontrola bądź dozór stanowiły pracę w szczególnych warunkach Sąd Apelacyjny podzielił przy tym zapatrywania utrwalone w orzecznictwie Sądu Najwyższego, iż jeśli czynności ogólnie pojętej kontroli oraz dozoru inżynieryjno-technicznego wykonywane są stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, to okres wykonywania tej pracy jest okresem pracy uzasadniającym prawo do świadczeń na zasadach przewidzianych w rozporządzeniu niezależnie od tego ile czasu pracownik poświęca na bezpośredni dozór pracowników, a ile na inne czynności ściśle związane ze sprawowanym dozorem i stanowiące jego integralną część, takie jak sporządzanie związanej z nim dokumentacji. Czym innym jest bowiem wykonywanie czynności

administracyjno-biurowych ściśle związanych ze sprawowaniem dozoru, a czym innym wykonywanie w ramach zakresu obowiązków również innych czynności, nie mających związku z wykonywaniem bezpośredniego dozoru (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia: 24 września 2009r., II UK 31/09, LEX nr 559949, z dnia 11 marca 2009r., II UK 243/08, LEX nr 550990).

Sąd Apelacyjny podziela wielokrotnie prezentowane w judykaturze zapatrywania, że w przypadku osób sprawujących dozór techniczny i jednocześnie funkcje kierownicze, ponoszenie z racji funkcji odpowiedzialności za wykonywanie pracy, w której każdy błąd może narazić na niebezpieczeństwo osoby pracujące oraz inne osoby, w pełni przemawia za uznaniem czynności administracyjnych w ramach owego dozoru za wykonywanie obowiązków w warunkach szczególnych (tak Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 30 stycznia 2008r., I UK 195/07, OSNP 2009/7-8/105, w wyroku z dnia 4 października 2007r., I UK 111/07, niepubl., w wyroku z dnia 8 stycznia 2009r., I UK 201/08, opubl. Legalis).

W konsekwencji stwierdzić należy, że ubezpieczony w trakcie zatrudnienia od 15 czerwca 1986 r. do 30 września 1992 r. w (...) w B. na stanowisku kierownika (...) w T. świadczył pracę w szczególnych warunkach polegającą na nadzorze nad pracami wykonywanymi w przywieziennych zakładach pracy przez skazanych wymienioną w wykazie A rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 roku w dziale XIV punkt 22. Wskazać też trzeba, że w zarządzeniu Ministra Sprawiedliwości z dnia 20 października 1983 roku w sprawie prac wykonywanych w szczególnych warunkach w zakładach pracy resortu sprawiedliwości (Dz.Urz. M.S. Nr 6, poz. 36) w załączniku A, zawierającym wykaz stanowisk pracy zaliczonych do prac w takich warunkach, wymienione jest w dziale XIV pod poz. 22 stanowisko kierownika zakładu (pkt 21). W okresie spornego zatrudnienia wnioskodawca zajmował wyżej wymienione stanowisko. Jurydycznie utrwalony jest pogląd, iż przepisy resortowe, o których traktuje § 1 ust. 2 rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 roku nie stanowią źródła prawa w rozumieniu art. 87 Konstytucji RP, a określenie stanowisk w tych aktach ma znaczenie techniczne i nie jest rezultatem tworzenia, tylko stosowania prawa. Zarządzeniom resortowym przypisuje się charakter informacyjny, techniczno-porządkujący, uściślający. Mogą one więc być pomocne przy dokonywaniu wykładni oraz kwalifikacji stanowisk pracy określonych w załączniku do rozporządzenia (post. SN z dnia 22 marca 2012r., I UK 403/11. LEX nr 1214549, z dnia 14 lutego 2008r., I UK 313/07, niepubl., wyrok SA w Gdańsku, III AUa 573/09, OSA Gdańsk 2010/1/5/139). Tak też należy rozumieć odwołanie się do zarządzenia resortowego w rozpatrywanej sprawie. Nie znaczy to, że wykonywanie pracy na stanowisku określonym w zarządzeniu resortowym, której nie wymieniono w wykazie A załącznika do rozporządzenia z 7 lutego 1983 roku, uprawnia do uznania jej za prace w warunkach szczególnych. Jednakże w przypadku, gdy rozporządzenie określa stanowisko pracy w sposób ogólny, a zarządzenie resortowe uściśla charakter pracy, to oczywiście nie dochodzi do przekroczenia granic regulacji wskutek ustalenia, że ubezpieczony wykonywał pracę w warunkach szczególnych na stanowisku wskazanym w rozporządzeniu, a stypizowanym w przepisach resortowych. Nadto z faktu, że właściwy minister ustalił w podległych i nadzorowanych zakładach pracy, że dane stanowisko pracy jest stanowiskiem pracy w szczególnych warunkach może płynąć domniemanie faktyczne, że praca na tym stanowisku w istocie wykonywana była w takich warunkach i odwrotnie, brak konkretnego stanowiska pracy w takim wykazie może - w kontekście całokształtu ustaleń faktycznych - stanowić negatywną przesłankę dowodową. W rozpatrywanej sprawie zebrany materiał dowodowy potwierdził, że ubezpieczony pracował w warunkach szczególnych na stanowiskach objętych hipotezą punktu 22 działu XIV wykazu A załącznika do rozporządzenia RM z 7 lutego 1983 roku, szczegółowo stypizowanych w powołanym zarządzeniu Ministra Sprawiedliwości.

Reasumując wbrew orzeczeniu Sądu Okręgowego, Sąd Apelacyjny uznał, że wnioskodawcy przysługuje prawo do emerytury pomostowej, albowiem spełnia on wszystkie przesłanki, o których jest mowa w art. 4 ustawy o emeryturach pomostowych.

W konsekwencji, Sąd Apelacyjny zmienił zaskarżone orzeczenie na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. i przyznał ubezpieczonemu prawo do emerytury pomostowej, poczynając od dnia 1 czerwca 2016r.

Rozstrzygając o kosztach postępowania Sąd Apelacyjny zasądził od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w K. na rzecz ubezpieczonego kwotę 600 zł (sześćset złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego za obie instancje. Zgodnie z § 9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat czynności adwokackie z

dnia 22 października 2015 r. (Dz.U. z 2015 r. poz. 1800) w brzmieniu obowiązującym w dacie wniesienia odwołania stawki minimalne wynosiły 360 zł w sprawach o świadczenia pieniężne z ubezpieczenia społecznego i zaopatrzenia emerytalnego, i taką kwotę zasądono na rzecz ubezpieczonego od organu rentowego tytułem zwrotu kosztów za pierwszą instancję. Koszty postępowania apelacyjnego wyliczono zgodnie z § 9 ust. 2 w zw. z § 10 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat czynności adwokackie z dnia 22 października 2015 r. (Dz.U. z 2015 r. poz. 1800) w brzmieniu obowiązującym w dacie wniesienia apelacji. Zgodnie z § 9 ust. 2 w brzmieniu obowiązującym w dacie wniesienia apelacji stawki minimalne wynoszą 180 zł w sprawach o świadczenia pieniężne z ubezpieczenia społecznego i zaopatrzenia emerytalnego oraz w sprawach dotyczących podlegania ubezpieczeniom społecznym. Zgodnie jednak z § 10 ust. 1 pkt 2 stawki minimalne wynoszą za prowadzenie sprawy w postępowaniu apelacyjnym przed sądem apelacyjnym - 75% stawki minimalnej, a jeżeli w pierwszej instancji nie prowadził sprawy ten sam adwokat - 100% stawki minimalnej, w obu przypadkach nie mniej niż 240 zł i taką kwotę zasądono na rzecz ubezpieczonego od organu rentowego tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego.

SSA Anna Polak SSA Romana Mrotek SSO del. Gabriela Horodnicka –

Stelmaszczuk